

MODELE ODPOWIEDZI I SCHEMATY OCENIANIA ARKUSZA I

Zadanie sprawdzające rozumienie czytanego tekstu *Oczyszczająca moc*.

Model zawiera przewidywane odpowiedzi. Odpowiedzi ucznia mogą przybierać różną formę językową, ale ich sens musi być synonimiczny wobec modelu. Oceniając pracę ucznia, należy stosować punktację z modelu.

Uwaga: Za pełną odpowiedź przyznaje się maksymalną liczbę punktów, za niepełną – wskazaną w rubryce „punkty częściowe”. Nie należy przyznawać połówek punktów. Za brak odpowiedzi lub odpowiedź błędną nie przyznaje się punktów.

Nr zadania	Odpowiedzi	Maksymalna liczba punktów	Punkty częściowe																		
1.	Leczenie.	1	0																		
2.	Np.: – Medycyna istnieje, mimo iż lekarze nie pomagają ludziom w zwalczaniu chorób. – Ludzie chorzy nie poddani leczeniu mają większe szanse na wyzdrowienie, niż chorzy leczeni przez lekarzy. – Nie ma różnicy czy chory jest leczony przez dobrego lekarza, czy też zupełnie pozbawiony opieki lekarskiej.	1	0																		
3.	– zaufać naturze – obserwować naturę – obserwować przebieg choroby – pomagać naturze – nie szkodzić naturze	2 (1 za każdy element)	1																		
4.	Pralekarze – osoby (wróżbici), które zajmowały się leczeniem ludzi pojmowanym jako podobne do magii oczyszczenie z grzechu (lub: osoby zajmujące się leczeniem ludzi, zanim powstała medycyna).	1	0																		
5.	Pitagorejczycy uważali muzykę za szczególny dar bogów, gdyż oczyszczała (wyzwalała) duszę.	1	0																		
6.	D.	1	0																		
7.	Mimesis.	1	0																		
8.	Muzyka kształtowała osobowość (charakter), wpływała na emocje (nastroj).	1	0																		
9.	<table><tr><td></td><td>skala dorycka</td><td>skala frygijska</td></tr><tr><td>pochodzenie</td><td>Grecja</td><td>Azja</td></tr><tr><td>instrumenty</td><td>lira, gitara</td><td>piszczałki</td></tr><tr><td>brzmienie</td><td>niskie</td><td>wysokie</td></tr><tr><td>oddziaływanie</td><td>uspokajająca</td><td>pobudzająca</td></tr><tr><td>etos</td><td>dodatni</td><td>ujemny</td></tr></table>		skala dorycka	skala frygijska	pochodzenie	Grecja	Azja	instrumenty	lira, gitara	piszczałki	brzmienie	niskie	wysokie	oddziaływanie	uspokajająca	pobudzająca	etos	dodatni	ujemny	2 (1 za poprawnie wypełnioną kolumnę)	1
	skala dorycka	skala frygijska																			
pochodzenie	Grecja	Azja																			
instrumenty	lira, gitara	piszczałki																			
brzmienie	niskie	wysokie																			
oddziaływanie	uspokajająca	pobudzająca																			
etos	dodatni	ujemny																			
10.	Wyniki badań współczesnych pediatrów amerykańskich dotyczące preferencji dźwiękowych niemowląt (lub: stwierdzenie, że harmonijna muzyka nastroi mózg człowieka w sposób pozytywny).	1	0																		

11.	Budowa ucha wewnętrznego przypomina budowę harfy (lub: Każdy człowiek ma biologiczną zdolność do postrzegania i wyodrębniania regularności muzycznych).	1	0
12.	B.	1	0
13.	Zbieżność: muzyka rzeczywiście ma leczniczy wpływ na człowieka. Różnica: pitagorejczycy stosowali muzykę do oczyszczania dusz, a neonatolodzy amerykańscy zaobserwowali, iż muzyka leczy i duszę, i ciało.	2 (1 za każdy element)	1
14.	C.	1	0
15.	- np.: tematyka filozoficzna – znaczenie i pochodzenie pojęcia <i>katharsis</i> - np.: docieka związków medycyny i muzyki - np.: przez użycie formy <i>my</i>, wykrzyknika w zdaniu kończącym akapit 11. - np.: cytaty z literatury pięknej (<i>Nie każ mi żyć bez muzyki</i>), pytania retoryczne (<i>Czym wytłumaczyć wyzdrowienia?</i>), metaforyczne sformułowania (<i>Każdy z nas nosi u uchu małą harfę</i>) - np.: zestawienie wyników badań neonatologów amerykańskich z przekonaniem pitagorejczyków - np.: skojarzenie budowy ucha wewnętrznego z budową harfy, a odbioru sygnałów z gamą chromatyczną - np.: paradoks w 1. akapicie, opis ucha wewnętrznego, pytanie: <i>Byłżeby ten wszechświat także w nas wbudowany?</i>, fragment poświęcony muzyce greckiej (akapit 9.)	3 (1 za każdą cechę potwierdzoną odwołaniem do tekstu)	1, 2
razem		20	

Temat 1: **Spółeczeństwo polskie w krzywym zwierciadle. Co i w jaki sposób krytykuje Ignacy Krasicki w *Palinodii*? Obraz Polaków wylaniający się z podanego fragmentu utworu skonfrontuj z ich wizerunkiem zawartym w innych znanych Ci satyrach tego poety.**

I. ROZWINIĘCIE TEMATU (maksymalnie 25 punktów)

Punktacja:

Palinodia

1. Krytykowane wady Polaków,

0–6

np.:

- demoralizacja (zdrada, oszustwo, rozpusta, odrzucenie wartości cnoty i honoru),
- beztroskie, puste życie, trwonienie majątków,

- korzystanie z cudzej pracy,
- brak troski o kraj (upodobanie do warcholstwa),
- pijaństwo,
- pogoń za cudzoziemską modą,
- brak szacunku dla przodków.

Sposób krytyki:

2. ironia, 0-1
3. *wskazanie co najmniej jednego argumentu* 0-1
 - np.:
 - pozorne odwołanie zarzutów jako ich potwierdzenie,
4. inne sposoby, 0-4
 - np.:
 - komizm słowny,
 - stypizowanie bohaterów (krytyka wad, nie konkretnych osób),
 - kontrasty,
 - wyolbrzymienie (przerysowanie, nagromadzenie) opisywanych wad,
 - elementy dialogowe w monologu podmiotu mówiącego (apostrofy do bohaterów, pytania, wykrzyknienia itp.).

Inne satyry

5. Przykłady zjawisk skrytykowanych w *Palinodii*, 0-6
 - np.:
 - demoralizacja – np. *Świat zepsuty*,
 - puste życie, marnotrawstwo – np. *Żona modna*, *Pijaństwo*,
 - brak troski o kraj (lub patriotyzm pozorny) – np. *Świat zepsuty*, *Do króla*,
 - pijaństwo – np. *Pijaństwo*,
 - pogoń za cudzoziemską modą – np. *Żona modna*,
 - brak szacunku dla przodków – np. *Świat zepsuty*,
6. wady Polaków, o których Krasicki nie pisze w *Palinodii*, 0-2
 - np.:
 - nieuctwo, ciasne horyzonty myślowe – np. *Do króla*,
 - odchodzenie od religii – np. *Świat zepsuty*,
 - rozpad więzi rodzinnych – np. *Świat zepsuty*, *Żona modna*,
 - zawiść – np. *Do króla*,
7. zauważenie w innych satyrach obecności również pozytywnych wzorców osobowych; 0-1
 - np.:
 - zwolennik umiaru w picciu alkoholu (*Pijaństwo*),
 - dobry i mądry król (*Do króla*),
 - oszczędny i gospodarny pan Michał (*Oszczędność*),
 - piętnująca zło i wzywająca do ratowania ojczyzny osoba, która jest podmiotem mówiącym w *Świecie zepsutym*.
8. **Podsumowanie:** 0-4
 - **pełne podsumowanie** (np. dostrzeżenie dydaktycznego charakteru obrazu Polaków, jaki wylania się z satyr Krasickiego, oraz zinterpretowanie go we właściwym kontekście), (4)
 - **niepełne podsumowanie** (np. dostrzeżenie dydaktycznego charakteru obrazu Polaków, jaki wylania się z satyr Krasickiego), (2)
 - **próba podsumowania** (np. syntetyczne zebranie wad Polaków, jakie Krasicki krytykuje w satyrach). (1)

II. KOMPOZYCJA (maksymalnie 5 punktów)

Kompozycję wypracowania ocenia się wtedy, gdy przyznane zostały punkty za rozwinięcie tematu.

- podporządkowana zamysłowi funkcjonalnemu wobec tematu, spójna wewnętrznie, przejrzysta i logiczna; pełna konsekwencja w układzie graficznym, 5
- uporządkowana wobec przyjętego kryterium, spójna; graficzne wyodrębnienie głównych części, 3
- wskazująca na podjęcie próby porządkowania myśli, na ogół spójna. 1

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

III. STYL (maksymalnie 5 punktów)

- jasny, żywy, swobodny, zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi; urozmaicona leksyka, 5
- zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi, na ogół jasny; wystarczająca leksyka, 3
- na ogół komunikatywny, dopuszczalne schematy językowe. 1

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

IV. JĘZYK (maksymalnie 15 punktów)

- język w całej pracy komunikatywny, poprawna, urozmaicona składnia, poprawne: słownictwo, frazeologia, fleksja, interpunkcja i ortografia, 12
- język w całej pracy komunikatywny, poprawne: składnia, słownictwo, frazeologia i fleksja, w większości poprawne ortografia (naruszenie normy w zakresie błędów drugorzędnych) i interpunkcja, 9
- język w całej pracy komunikatywny, poprawna fleksja, w większości poprawne: składnia, słownictwo, frazeologia, ortografia (sporadyczne błędy różnego stopnia) i interpunkcja, 6
- język w pracy komunikatywny mimo błędów składniowych, leksykalnych (słownictwo i frazeologia), fleksyjnych, ortograficznych (różnego stopnia) i interpunkcyjnych, 3
- język w pracy komunikatywny mimo błędów fleksyjnych, licznych błędów składniowych, leksykalnych, ortograficznych (różnego stopnia) i interpunkcyjnych. 1

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

V. ZAPIS (maksymalnie 3 punkty)

- bezbłędna ortografia; poprawna interpunkcja (nieliczne błędy), 3
- poprawna ortografia (nieliczne błędy II stopnia); na ogół poprawna interpunkcja, 2
- poprawna ortografia (nieliczne błędy różnego stopnia); interpunkcja niezakłócająca komunikacji (mimo różnych błędów). 1

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

VI. SZCZEGÓLNE WALORY PRACY 0-4

W wypracowaniu krótszym niż około 250 słów ocenia się tylko rozwinięcie tematu; kompozycja, styl, język i zapis nie są oceniane.

Temat 2: Czym dla bohaterów *Lalki* Bolesława Prusa są miłość i małżeństwo? Zanalizuj podane fragmenty utworu, odwołując się do swojej wiedzy o wskazanych w nich postaciach.

I. ROZWINIĘCIE TEMATU (maksymalnie 25 punktów)

Punktacja:

Fragment I

1. Przedstawienie postaci panny Izabeli, 0-1
 np.:
 – typowa młoda arystokratka,
 – oderwanie od rzeczywistości (efekt cieplarnianego wychowania),
 – chłodny temperament (niezdolność do zakochania się),
2. charakterystyka jej wyobrażeń o małżeństwie, 0-2
 np.:
 – małżeństwo jako konwenans,
 – *wskazanie co najmniej jednego argumentu*
 np.:
 - podtrzymanie chwały rodu jako cel małżeństwa,
 - połączenie trafnie dobranych nazwisk i majątków jako istota małżeństwa,
 - godne uczestniczenie w życiu towarzyskim jako główny obowiązek małżonków,
 - oddzielenie miłości od małżeństwa (nie jest konieczna do jego zawarcia),
3. dostrzeżenie przejawów marzenia o idealnej miłości, 0-1
 np.:
 – adoracja posagu Apollina,
 – powierzchowna fascynacja kolejnymi mężczyznami, o których głośno w świecie salonów,
4. dostrzeżenie ironii narratora i jej interpretacja. 0-1

Fragment II

5. Przedstawienie postaci Wokulskiego, 0-1
 np.:
 – pół romantyk, pół pozytywista,
 – dojrzały mężczyzna o burzliwym życiorysie,
 – bohater poszukujący,
6. charakterystyka sposobu przeżywania miłości przez Wokulskiego, 0-2
 np.:
 – miłość jako zjawisko niemal mistyczne,
 – *wskazanie co najmniej jednego argumentu*
 np.:
 - miłość od pierwszego wejrzenia,
 - miłość jako efekt przeznaczenia,
 - miłość jako sens życia,
 - idealizacja (niemal ubóstwienie) ukochanej kobiety,
 - romantyczne źródła takiego pojmowania miłości,
7. dostrzeżenie zdolności bohatera do racjonalnej oceny swego zauroczenia panną Izabelą, 0-1
8. przedstawienie postaci Szumana, 0-1
 np.:
 – lekarz, naukowiec,
 – człowiek zgorzkniały, broniący się przed cierpieniem ironią i pozornym cynizmem,

9. charakterystyka obrazu miłości w oczach Szumana, 0-2
 np.:
 – miłość jako zjawisko biologiczne,
 – *wskazanie co najmniej jednego argumentu*
 np.:
 • miłość jako efekt procesów zachodzących w mózgu,
 • miłość i małżeństwo jako kulturowe maski instynktu zachowania gatunku,
 • intensywność uczucia Wokulskiego jako konsekwencja jego wieku,
 10. dostrzeżenie znaczenia nieszczęśliwej miłości w życiu Szumana, 0-1
 11. interpretacja sposobu zachowania się bohaterów podczas rozmowy. 0-1

Fragment III

12. Przedstawienie postaci Starskiego, 0-1
 np.:
 – przedstawiciel arystokratycznej „złotej młodzieży”,
 – zdemoralizowany cynik,
 – łowca posagów,
 13. charakterystyka obrazu małżeństwa i miłości w oczach Starskiego, 0-1
 np.:
 – małżeństwo jako interes,
 – pieniądze jako czynnik najważniejszy w życiu,
 – miłość jako rozrywka ludzi bogatych,
 – oddzielenie miłości i szczęścia (miłość nie gwarantuje go),
 14. interpretacja uśmiechu „na pół drwiąco, na pół smutnie”, 0-1
 15. przedstawienie postaci prezesowej, 0-1
 np.:
 – szlachetna arystokratka,
 – reprezentantka pokolenia romantycznego,
 – nieszczęśliwa miłość do człowieka z niższej sfery,
 16. dostrzeżenie, że dla prezesowej miłość jest najświętszym uczuciem, 0-1
 17. dostrzeżenie sprzeniewierzenia się przez bohaterkę miłości, 0-1
 18. interpretacja sposobu zachowania się prezesowej podczas rozmowy. 0-1
 19. **Podsumowanie:** 0-4
 – **pełny wniosek** (np. dostrzeżenie i interpretacja we właściwym kontekście tego, że *Lalka* ukazuje różne aspekty zjawiska miłości – psychologiczne, kulturowe, społeczne, fizjologiczne itp.), (4)
 – **niepełny wniosek** (np. dostrzeżenie tego, że *Lalka* ukazuje różne aspekty zjawiska miłości – psychologiczne, kulturowe, społeczne, fizjologiczne itp.), (2)
 – **próba podsumowania** (np. zebranie opinii bohaterów). (1)

II. KOMPOZYCJA (maksymalnie 5 punktów)

Kompozycję wypracowania ocenia się wtedy, gdy przyznane zostały punkty za rozwinięcie tematu.

- podporządkowana zamysłowi funkcjonalnemu wobec tematu, spójna wewnętrznie, przejrzysta i logiczna; pełna konsekwencja w układzie graficznym, 5
- uporządkowana wobec przyjętego kryterium, spójna; graficzne wyodrębnienie głównych części, 3
- wskazująca na podjęcie próby porządkowania myśli, na ogół spójna. 1

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

III. STYL (maksymalnie 5 punktów)

- jasny, żywy, swobodny, zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi; urozmaicona leksyka, 5
- zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi, na ogół jasny; wystarczająca leksyka, 3
- na ogół komunikatywny, dopuszczalne schematy językowe. 1

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

IV. JĘZYK (maksymalnie 15 punktów)

- język w całej pracy komunikatywny, poprawna, urozmaicona składnia, poprawne: słownictwo, frazeologia, fleksja, interpunkcja i ortografia, 12
- język w całej pracy komunikatywny, poprawne: składnia, słownictwo, frazeologia i fleksja, w większości poprawne ortografia (naruszenie normy w zakresie błędów drugorzędnych) i interpunkcja, 9
- język w całej pracy komunikatywny, poprawna fleksja, w większości poprawne: składnia, słownictwo, frazeologia, ortografia (sporadyczne błędy różnego stopnia) i interpunkcja, 6
- język w pracy komunikatywny mimo błędów składniowych, leksykalnych (słownictwo i frazeologia), fleksyjnych, ortograficznych (różnego stopnia) i interpunkcyjnych, 3
- język w pracy komunikatywny mimo błędów fleksyjnych, licznych błędów składniowych, leksykalnych, ortograficznych (różnego stopnia) i interpunkcyjnych. 1

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

V. ZAPIS (maksymalnie 3 punkty)

- bezbłędna ortografia; poprawna interpunkcja (nieliczne błędy), 3
- poprawna ortografia (nieliczne błędy II stopnia); na ogół poprawna interpunkcja, 2
- poprawna ortografia (nieliczne błędy różnego stopnia); interpunkcja niezakłócająca komunikacji (mimo różnych błędów). 1

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

VI. SZCZEGÓLNE WALORY PRACY 0-4

W wypracowaniu krótszym niż około 250 słów ocenia się tylko rozwinięcie tematu; kompozycja, styl, język i zapis nie są oceniane.